

REALIZACJA POLITYKI SENIORALNEJ W JELENIEJ GÓRZE
Raport z monitoringu

Katowice 2016

Opracowanie raportu:

Fundacja „Jagniątków” - koordynator Aneta Cieplińska i wolontariusze: Ewa Bajurny, Wanda Kasprowicz, Wiktoria Pawlak, Stanisław Sokołowski, Halina Wojtowicz-Moszyńska, Izabela Zdulska.

Wsparcie:

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej . Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki

Doradca:

Ewa Pytasz

Termin wykonywania monitoringu:

od 29 września do 30 listopada 2015 r.

Monitorowano: centrum Miasta i Zabobrze.

Raport powstał w ramach projektu:

Monitoring realizacji polityki senioralnej na poziomie miast

Kontakt do realizatora projektu:

Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides

e-mail: biuro@bonafides.pl

adres: ul. Warszawska 19 (pierwsze piętro), 40-009 Katowice

tel/fax: +48 32 203 12 18

strona internetowa: <http://bonafides.pl>

Partnerem w projekcie jest **Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej**

Raport podlega licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – na tych samych warunkach 3.0 Polska <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

Projekt jest współfinansowany z Funduszy EOG w ramach programu Obywatele dla Demokracji

WNIOSKI Z PRZYGOTOWANEGO MONITORINGU (POGRUPOWANE WEDŁUG DZIAŁÓW W NARZĘDZIU):

1. Miasto nie posiada diagnozy zbiorowości osób starszych i nie prowadzi oceny realizacji zadań wykonywanych na rzecz seniorów, nie posiada polityki senioralnej. Problemy seniorów rozpatrywane są w kategorii osób niepełnosprawnych, co nie obejmuje całości środowiska.
2. Nie ma informacji o działaniach miasta na rzecz seniorów, która docierałaby do tych osób, którzy nie korzystają z internetu, a więc nie mają dostępu do strony internetowej miasta.
3. Miasto nie posiada diagnozy w zakresie zapotrzebowania na usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne. Działania podejmowane są w razie zgłoszenia takich potrzeb.
4. Miasto prowadzi, poza przepisami ustawowymi, własną politykę zniżek opłat za transport dla seniorów. Transport działa sprawnie i jest ogólnie dostosowany do potrzeb mieszkańców. Pojawiają się jednak trudności z dostaniem się do szpitala z ul. Wojska Polskiego, brak jest autobusów niskopodłogowych. Zdarzają się przystanki usytuowane z poziomu ulicy i stąd wejście do takiego autobusu jest utrudnione. Często są również sytuacje, kiedy reklamy w wiacie przystankowej znajdują się po złej stronie i zasłaniają widok na ulicę, skąd ma nadjechać autobus. Kierowca również nie widzi osoby oczekującej i zdarza się, że nie zatrzymuje się na przystanku. Takie wiaty znajdują się na np. na ul. Ogińskiego przy szpitalu (osoba, która siedzi nie widzi jadącego autobusu), ul. Wojska Polskiego, ul. Wolności. Rozkłady jazdy są pisane zbyt małą czcionką i zawieszane za wysoko.

Schody utrudniające seniorom wejście i korzystanie z autobusów miejskich.

5. Przejścia dla pieszych są raczej dobrze oświetlone i oznaczone, choć zdarzają się wyjątki, np. na ul. Ogińskiego.
6. Brakuje miejsc do odpoczynku (ławek) na trasach robienia zakupów przez seniorów do ich domów oraz z Rynku w stronę Zabobrza.
7. Przy miejskim szpitalu na ul. Ogińskiego brak terenu zielonego dla pacjentów i odwiedzających.
8. Chodniki są raczej dobrze utrzymane, ale część z nich jest jednak w stanie utrudniającym chodzenie. Kostka w centrum miasta nie jest wygodna do chodzenia dla osób starszych, nie da się np. po niej ciągnąć wózka z zakupami, na niektórych ulicach Zabobrza brak chodników. Brakuje w niektórych miejscach ich oświetlenia. Problemem dla seniorów i osób na wózkach jest zajmowanie części chodnika przez parkujące samochody (Centrum, Zabobrze). Są przejścia ze zbyt szybko zmieniającymi się światłami (skrzyżowanie Al. Wojska Polska /ul. Sudecka).

9. Zbyt mała liczba patroli pieszych straży miejskiej. Szczególnie w miejscach, gdzie sprzedaje się alkohol (centrum miasta, np. przy ul. Wojska Polskiego), powoduje brak poczucia bezpieczeństwa.

10. Osiedlowy Dom Kultury (ul. Komedy Trzcńskiego 12) nie jest dostosowany do potrzeb mniej sprawnych seniorów i osób na wózkach. Taka sama sytuacja jest z innymi publicznymi budynkami - sądem, pocztą, teatrem, komendą policji, biurem obsługi klienta na ul. Ptasiej. Pozytywny przykład stanowi budynek Książnicy Karkonoskiej, który spełnia wszystkie standardy.

Chodnik i schody przy jeleniogórskim Teatrze.

11. W Wojewódzkim Centrum Szpitalnym jest zbyt krótki czas na bezpłatny postój samochodu przywożącego osoby chore - niepełnosprawnych seniorów.

12. Słabo oznaczone są publiczne toalety w mieście i nie są równomiernie usytuowane. Należałoby rozważyć ustawienie przy kościołach toalet np. typu toi toi.

13. Brak w mieście aktywnej polityki zamiany mieszkań dla seniorów.

14. Poza Książnicą Karkonoską nie ma możliwości skorzystania przez seniorów z bezpłatnego internetu w instytucjach publicznych.

15. Zdarza się, że na imprezach miejskich brakuje wyznaczonych miejsc do siedzenia dla seniorów, co powoduje, że często nie są w stanie uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych.

16. Rada Seniorów powołana w 2012 roku działała mało skutecznie. Nie było opracowanej diagnozy czy strategii senioralnej. Nowej Rady dotychczas nie powołano.

17. Organizacje senioralne nie uczestniczą w opracowywaniu dokumentów strategicznych.

18. W mieście działają prężnie trzy środowiska senioralne, które w pewnych sytuacjach współpracują ze sobą.

19. Miasto nie promuje wolontariatu seniorów i nie dofinansowuje takich działań.

Rekomendacje (według stopnia ważności)

1. Przeprowadzenie ankiety wśród seniorów, która zbadałaby wiele aspektów dotyczących ich potrzeb (m. in. zainteresowań, oczekiwań, potrzeb z zakresu pomocy społecznej, pielęgnacyjno-opiekuńczych). Ankieta ta mogłaby stać się podstawą do przygotowania diagnozy potrzeb seniorów i opracowania polityki senioralnej w Jeleniej Górze. Podobne ankiety były już opracowane przez seniorów w 2013 roku i przekazane do Prezydenta Miasta (1.10.2013 r.) i do przewodniczącego rady miasta (17.09.2013 r.), brakuje informacji o podjętych działaniach.
2. Rekomenduje się opracowanie wielu kanałów informacji i komunikacji dla seniorów - zarówno poprzez zakładkę na stronie internetowej miasta, tablice informacyjne umieszczone w budynkach publicznych i innych miejscach uczęszczanych przez seniorów, w dzielnicach. Poza informacjami o różnorodnych działaniach na rzecz seniorów, należałoby wprowadzić tam informację nt. tzw. banków czasu (pomogę, potrzebuję).
3. Rekomenduje się umieszczanie w formie ikonek na plakatach i informacjach o wydarzeniach miejskich informacji o różnych dostępnościach dla seniorów (wc, dojazd, opłaty, miejsca siedzące wyznaczone dla seniorów).
4. Należy zwiększyć czas bezpłatnego postoju samochodów w Wojewódzkim Centrum Szpitalnym. W szpitalu powinno się udostępnić więcej miejsc siedzących dla czekających na wizytę, wprowadzić rejestrację na dokładną godzinę oraz przestrzegać zakazu palenia w całym budynku.
5. Należy ujednoczyć i czytelnie oznaczyć toalety w budynkach publicznych.
6. Rekomenduje się przeszkolenie urzędników do obsługi seniorów w publicznych jednostkach, aby uwrażliwić na różne dysfunkcje, trudne do zaobserwowania w pierwszym kontakcie.

Konsultant/doradca zaleca dodatkowo:

Z dokumentów strategicznych miasta wynika, że Jelenia Góra jest miastem starzejącym się w szybkim tempie (Diagnoza Społeczno-Gospodarcza Miasta Jeleniej Góry. Zeszyt 1. Jelenia Góra 2013). W Strategii Jeleniej Góry na lata 2014-2025 ten problem znajduje swoje odzwierciedlenie w ogólnych zapisach celu strategicznego 1: Wysoka jakość życia mieszkańców z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju miasta, w tym w celach operacyjnych 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13, 1.14.

Jak wynika z monitoringu przeprowadzonego samodzielnie przez seniorów - mieszkańców Jeleniej Góry, w ramach projektu „Monitoring polityki senioralnej na poziomie miast” na terenie dwóch obszarów - Centrum Miasta i Zabobrza - w wielu monitorowanych aspektach Miasto jest przyjazne dla seniorów, szczególnie w przypadku infrastruktury miejskiej, choć warto zwrócić uwagę na wskazywane w monitoringu problemy i kłopoty, często łatwe do rozwiązania. Aktywne są pozarządowe organizacje senioralne.

Wnioskuje się, aby władze miasta, w większym niż dotychczas zakresie, sporządziły diagnozę sytuacji seniorów w różnych aspektach ich funkcjonowania po to, aby szczegółowiej, niż w obowiązującej Strategii, zaplanować określone działania.

Urząd Miasta powinien w większym niż dotychczas zakresie koordynować różne działania na rzecz seniorów.

Karkonoski Uniwersytet Trzeciego Wieku w opinii seniorów powinien być bardziej dostępny, gdyż jest ograniczona liczba miejsc i stosuje się nawet listy rezerwowe.

Jeleniogórska Rada Seniorów, która została powołana odnalezionym w internecie dokumentem (www.bip.

um-jeleniagora.dolnyslask.pl/plik,id,17395) - Zarządzeniem Prezydenta nr 0050.954.2012.VI z 20 września 2012 roku, według informacji seniorów wykonujących monitoring, działała niezbyt aktywnie i spotykała się w składzie nie zapewniającym kworum. Nie znane są jej działania na rzecz seniorów. Niestety, na stronie www. miasta oraz w BIP nie można znaleźć ani wspomnianego dokumentu, ani informacji na temat jej działalności, składu, protokołów z posiedzeń. Jednocześnie z powoływanego Zarządzenia wynika, że Rada została wyłoniona na czas trwania kadencji (par. 2 pkt 4) Prezydenta Miasta. Ponieważ kadencja Rady Seniorów, w której wydane zostało Zarządzenie, skończyła się, brak jest podstawy prawnej do dalszego jej działania.

Celowe w obecnej sytuacji wydaje się wykonanie przez Urząd Miasta pogłębionej diagnozy środowiska seniorów w Jeleniej Górze, które jest zróżnicowane zarówno w zakresie swoich potrzeb, jak i oczekiwań. Taka diagnoza pozwoli w sposób komplementarny zaplanować i skoordynować potrzebne działania na rzecz seniorów, które mogą być wykonywane zarówno przez placówki i jednostki miejskie, jak i doświadczone w tym zakresie organizacje pozarządowe przy wsparciu Urzędu. Monitoring wykonany przez seniorów, jak i jego podsumowanie w postaci niniejszego raportu mogą stanowić wstęp do proponowanej diagnozy.

Podpisy wolontariuszy

Ewa Bajurny

Wanda Kasprowicz

Wiktoria Pawlak

Stanisław Sokołowski

Halina Wojtowicz-Moszyńska

Izabela Zdulska.

Podpis doradcy

Ewa Pytasz